Onderwater kunst: interview met Jason deCaires Taylor

Jason deCaires Taylor is beeldhouwer, milieubeschermer en professionele onderwater fotograaf. Een van zijn laatste en bekendste projecten is Museo Atlántico, een verzameling van meer dan 300 onderwater sculpturen in Lanzarote, Spanje, die de eerste van zijn soort in Europa is. Taylor's werk wordt momenteel ook tentoongesteld op de Biennale Arte 2017 in Venetië, Italië, en wel tot 26 november. Als onderdeel van de nieuwste campagne van DAN Europe **#WhyWeDoIt**, Doet Alert Diver een poging zich te verdiepen in Taylors magische onderwaterwereld.

Hoe ben je duiker-beeldhouwer geworden?

Ik ben mijn opleiding tot beeldhouwer zo'n 20 jaar geleden in Londen begonnen, toen ik al aan duiken deed. Nadat ik de kunstacademie verlaten had, heb ik allerlei baantjes gehad, waaronder werken als duikinstructeur. In de loop der tijd begon ik te denken hoe de zee een verbazingwekkende creatieve ruimte voor kunst zou kunnen zijn en hoe kunstwerken onderwater geplaatst kunnen worden om kunstmatige riffen te creëren.

Met dat voor ogen besloot ik ongeveer tien jaar geleden een onderwaterbeeldenpark te bouwen in het Caribisch gebied. Ik ben klein begonnen in een gebied dat door een orkaan getroffen was. Door het park te bouwen wilde ik de die plek verjongen en de aandacht van mensen vestigen op gebieden die van nature fragiel zijn. Sindsdien heb ik ongeveer 800 onderwaterbeelden gemaakt.

Wat trok je naar de oceaan en wat betekent hij voor jou?

Als kind woonde ik in de buurt van koraalriffen. Mijn ouders huurden in het weekend vaak een boot en we exploreerden de ongerepte eilanden in Thailand en Maleisië. Ik had veel geluk dat ik werd blootgesteld werd aan zulke verbazingwekkende ervaringen op de jonge leeftijd van zeven of acht. Het heeft een blijvende indruk op me gemaakt en zorgde ervoor dat ik zowel de grenzen van de kunst als de enorme zee wilde exploreren.

De oceaan is die ongelooflijke ruimte waar ik tot mezef kan komen, een stille wereld waar ik helemaal alleen met mijn gedachtes kan zijn. Het is alsof je een grens naar een andere wereld overgaat die helemaal los staat van je eigen wereld. Het is inderdaad een heel bijzondere plek.

Wat is voor jou als kunstenaar het creatieve doel?

Mijn projecten gaan niet alleen maar over de artistieke aspecten ervan, maar gaan ook over het beschermen van het onderwatermilieu. Mijn werken hebben dan ook verschillende doelen. Op een praktisch niveau creëren ze kunstmatige riffen die alternatieve oppervlakken bieden waar koralen en andere dieren en planten kunnen leven, en zijn bovendien habitat plekken waar dieren hun toevlucht toe kunnen nemen.

Als je het breder wil zien is het doel ervan mensen weg te lokken van fragile onderwater habitats en ze dieper de zee in te trekken. Het is een verborgen wereld die vaak vergeten wordt. Met mijn werk wil ik de aandacht vestigen op de vele zaken die van invloed zijn op onze oceanen en tegelijkertijd hun

ongelooflijke kwetsbaarheid en wonderen onderstrepen.

“De oceaan is die ongelooflijke ruimte waar ik tot mezef kan komen, een stille wereld waar ik helemaal alleen met mijn gedachtes kan zijn.”

Waarom vind je het zo belangrijk om door jouw kunst de bewustwording van hoezeer de oceanen door de mens worden verwaarloosd te vergroten?

Ik duik al sinds 20 jaar. Ik heb plekken gezien die ooit ongerept waren, ongelooflijk kleurige koraalriffen bruisend van allerlei soorten leven. Als ik nu naar sommige van die plekken terugga, zie ik dat het leven er volledig uitgedund is. Iedere wetenschappelijke prognose betreffende de toekomst van de oceaan is nu heel slecht. Ik maak me daar veel zorgen over. Ik wil dat mijn kinderen kunnen meemaken wat ik zelf heb meegemaakt toen ik hun leeftijd had.

Speelt kunst een rol in het bewustwordingsproces en het respect voor onze oceanen?

Ik denk dat kunst een doorslaggevend instrument is. Wetenschappers kunnen feiten en informatie doorgeven, maar we weten allemaal dat mensen heel impulsieve en emotionele wezens zijn. Ik voel dat kunst echt de mogelijkheid heeft om mensen te verbinden. Ik hoop dat door dit niveau van verbonden zijn mensen gemotiveerd worden om ons te helpen onze zeeën te beschermen.

Vertel ons eens over je project in Lanzarote en wat je naar die plek gebracht heeft?

Het Museo Atlántico is ongeveer 400 meter van de kustlijn van Las Coloradas en ongeveer 12 – 14 meter diep. Het wordt gevormd door 12 verschillende installaties met ongeveer 300 kunstwerken verdeeld over de verschillende zones van het museum. Bezoekers dalen in het museum af met een opgeleide gids en worden meegenomen op een tocht langs ieder museumstuk. Daarna worden ze naar het uitgangspunt teruggebracht, terug naar de veiligheid van hun eigen boot.

Ik had al een aantal projecten in tropische wateren uitgevoerd, voornamelijk in het Caribisch gebied en ik was heel geïnteresseerd in het werken in een nieuwe omgeving. Dit eiland is heel speciaal omdat het een lange voorgeschiedenis heeft van omgeving gerelateerde kunst, met een heleboel landkunstwerken die heel dicht bij de omgeving staan. Lanzarote was daarom een ideale plek om ons project te realiseren.

Hoe voelde je je toen het project eenmaal afgerond was en mensen het museum gingen bezoeken?

Het was een enorme onderneming. De vergunningen, surveys, fondsenwerving, politiek…er waren zo veel verschillende belangrijke elementen in het plannen en van de grond krijgen van dit project, om nog maar niet te spreken van het werkelijke bouwen van het museum, wat zelfs een nog grotere stap was.

Nu het klaar is, ben ik ontzettend opgelucht. Ik vind het leuk om te zien dat steeds meer duikers het museum bezoeken en het waarderen. Maar wat ik het meest geweldig vond, was te zien hoe de plek gekoloniseerd wordt door de wilde dieren die er leven en die op een natuurlijke manier integreren met de onderwateromgeving.

Je hebt nog steeds een heleboel andere projecten in gedachte. Wat drijft je ertoe om steeds maar dingen te creëren?

Ik ben altijd op zoek naar nieuwe omgevingen, nieuwe concepten en verschillende manieren om de bedreigingen van de oceanen te bespreken. Dit, samen met het altijd willen overwinnen van de volgende uitdaging die op mijn pad komt, is mijn belangrijkste drijfveer.

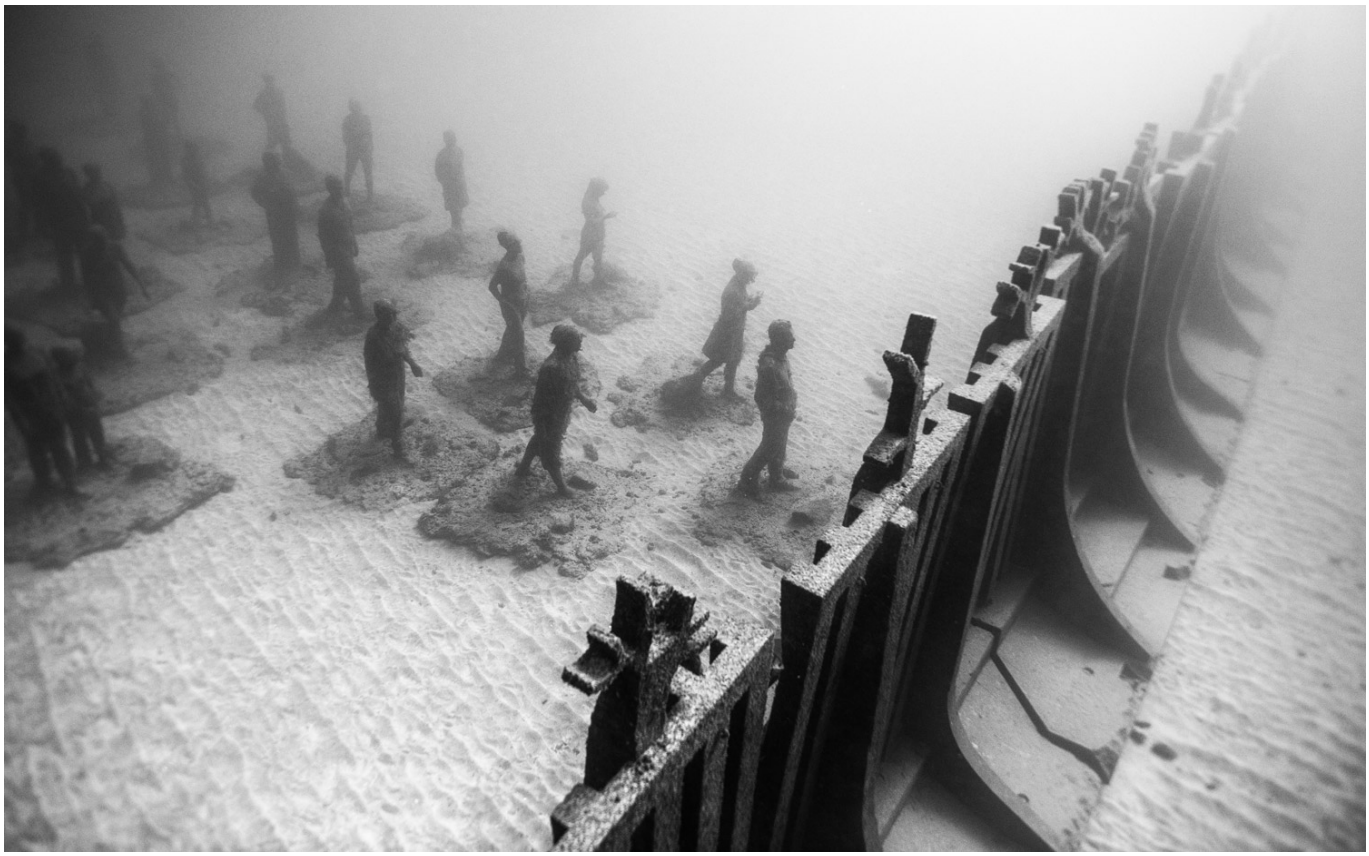
Wat wil je dat mensen leren van wat jij maakt?

We hebben de neiging te vergeten dat wij zelf een natuurlijk onderdeel zijn van het milieu. En er is een belangrijk iets in het bedekt worden door onderwaterleven en weer opnieuw opgenomen te worden in de planeet. Dus ik hoop dat mensen meenemen dat net zoals wij afhankelijk zijn van het milieu, het milieu afhankelijk is van ons. Jammer genoeg is deze relatie zelden in evenwicht.

Het gaat om een nieuwe manier van naar ons leven te kijken. Ik denk dat het laten samengaan van moderne ideeën met dit soort dynamische onderwatermilieu ons de mogelijkheid biedt om een stapje terug te doen vanuit ons eigen leven en in een andere context naar onszelf te kijken.

In je TED lezing stelde je dat we de oceaan als een museum zouden moeten behandelen en hem dus moeten beschermen. Waarom denk je dat dat het geval is?

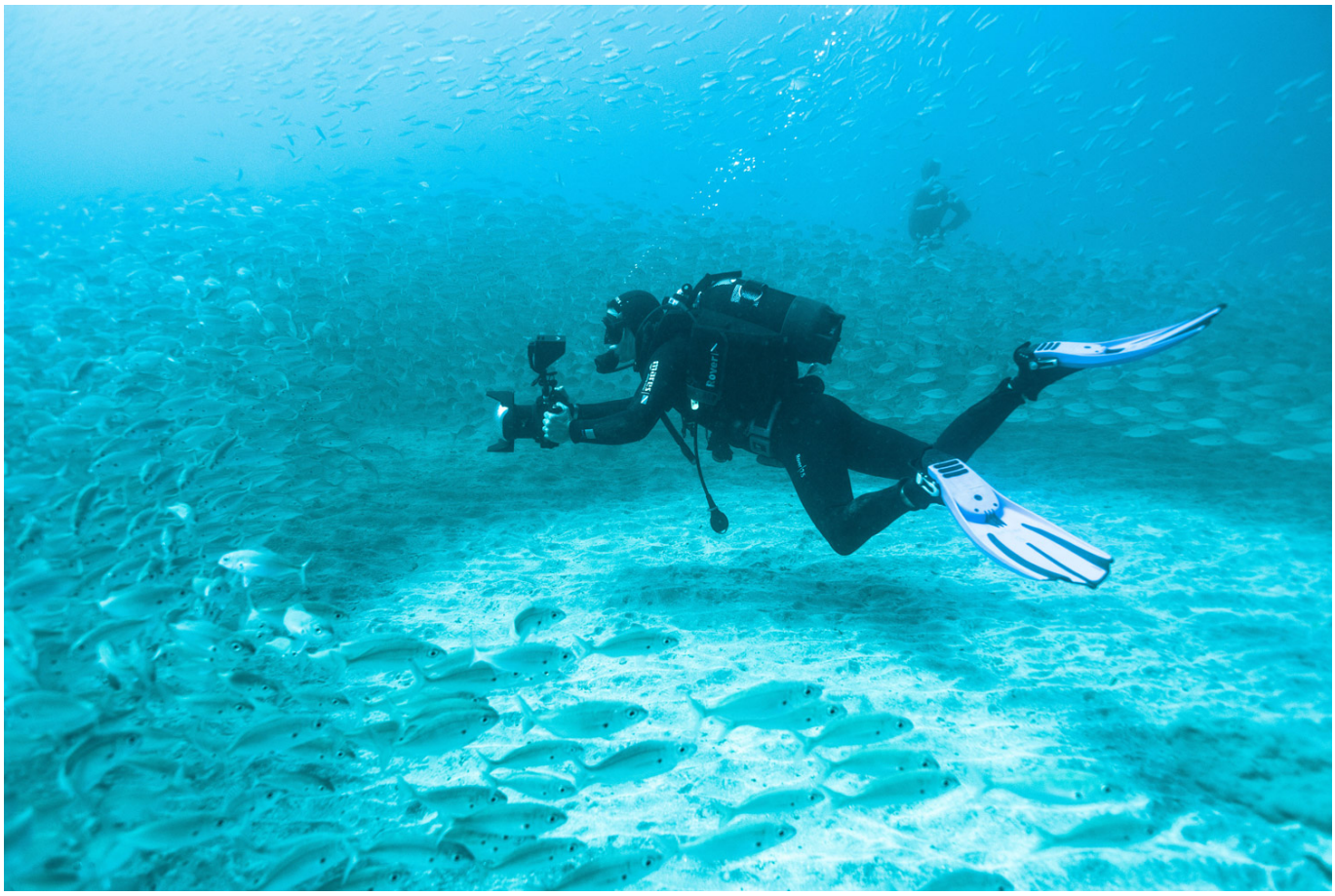
We hebben deze projecten musea genoemd, omdat een museum een heel specifieke waarde heeft en ik wou diezelfde waarde toekennen aan onze oceanen. Als we voorwerpen in een museum zetten hebben we de neiging ze als kostbaar te beschouwen, waard om geconserveerd en geappreciëerd te worden. Ik wil dat mensen dezelfde band me onze zeeën hebben. De oceaan is een ongelooflijk divers en prachtig onderwatergebied, wat vaak vergeten wordt. Door de oceaan dezelfde waarde toe te kennen als een museum, hoop ik dat de relatie van mensen tot de oceaan verandert. Ik wil deze relatie blijven veranderen zodat de oceaan niet meer iets is waar mensen bang voor zijn, maar iets waarvan ze zich realiseren dat gerespecteerd en gekoesterd zou moeten worden.

Hoe belangrijk is veiligheid bij het exploreren van de onderwaterwereld voor jou?

Veiligheid is een belangrijke overweging in al mijn projecten. Ik ben zo gelukkig dat ik heel vaak kan kiezen waar ik mijn werken wil neerzetten en dat maakt het mogelijk voor me om plekken te kiezen die heel veilig zijn, goed toegankelijk en op een redelijke diepte. Daardoor kan ik meer beginners aanmoedigen om de onderwaterwereld te exploreren en dat in een goed beheersbare omgeving te doen.

Veel van mijn museumprojecten hebben marine park opzichters die de plek in de gaten houden, we hebben afdaalboeien en stijgboeien en we leiden ook gidsen op om mensen mee te nemen voor een tochtje door het museum zodat het duiken altijd veilig is.

Hoe steunt DAN je, zowel als kunstenaar en als duiker?

Werken in een onderwateromgeving heeft zijn gevaren, vooral in het geval van mijn ongebruikelijke en uitdagende carrière van het maken van onderwatersculptures. De zekerheid die DAN biedt en de wetenschap dat ik in een noodgeval gedekt ben, zijn van onschatbare waarde.